

El malson d'un escriptor

Foc pàl·lid, considerada una de les novel·les més originals del segle XX, està constituïda per les anotacions que fa un especialista a un poema de mil versos. Tenim motius per a la joia: la traducció d'aquesta novel·la de Vladimir Nabokov, a càrrec d'Assumpta Camps (les anotacions) i Josep M. Jaumà (el poema), ha estat reeditada per RBA.

Una de les maneres de llegir *Foc pàl·lid* és considerar l'anotador com un exemple magnífic del que els especialistes anomenen *narrador no fiable* (en aquest cas, podríem afegir-hi: paranoic, neuròtic o el terme psicològic més apropiat). Una altra manera d'acostar-nos al llibre és considerar-lo el malson majúscul d'un escriptor, ja que l'anotador traspasa sistemàticament tots els límits del decòrum sense que l'autor disposi de dret de rèplica. Cal, per exemple, conèixer la valoració que fa de l'aspecte físic del poeta? L'anotador creu que és pertinent: "Si bé la moda de l'època romàntica refinava la masculinitat d'un poeta tot despullant el seu atractiu coll, retallant el seu perfil i reflectint un llac de muntanya en la seva mirada oval, els bards dels nostres temps, a causa, potser, del fet que tenen més oportunitats per envellir, semblen goril·les o voltors."

Les notes inclouen crítiques personals a l'esposa del poeta (a la qual l'anotador sotreu subrepticiament el manuscrit), xafarderies sobre la vida docent i dramatitzacions de presumptes converses familiars mantingudes anys enrere amb la filla (a propòsit de la qual l'anotador ens fa saber la seva opinió sobre el suïcidi). Aprofitant que viuen un a

Vladimir Nabokov és l'autor de la novel·la 'Foc pàl·lid', que acaba de reeditar l'editorial RBA/ARXIU

prop de l'altre, l'anotador espia el poeta amb prismàtics des de diferents observatoris, i dona compte de tots els seus moviments, com ara la mania de furgar-se l'orella amb un llapis. Quan s'assabenta que el poeta i la seva esposa se'n van de vacances, lloga una cabana pròxima per poder espiar-los amb tota comoditat.

No és estrany que la dona del poeta es refe-

reixi a aquest especialista com "la paparra elefantina", "el cuc macaco" o "el paràsit monstruós del geni". Aquests termes, però, no basten per compensar el devessall d'interpretacions delirants que inclouen els centenars de pàgines amb què l'anotador completa el poema. Fet i fet, com escriu ell mateix al final del prefaci: "El comentarista és qui té l'última paraula." *

TRUQUEN! ARNAU PUIG

La gota

Hom s'adona que les coses existeixen només quan n'és arribat el moment o n'escau el temps o l'oportunitat, no pas abans. I si els fets es presenten inexorablement se'ls titlla d'inoportuns. Per això hom només nota que li cau la gota pel nas quan és vell i han arribat els freds, no pas abans; en aquestes altres ocasions la gota al nas només és un inconvenient inoportú i molest.

De tot plegat a la modernitat en diem, ben cert ampliada la qüestió a l'àmbit general de

les situacions de vida i d'acció ciutadana, ergonomia i/o funcionalitat (per l'un i l'altre cas o ocasió): que tot el que tenim a l'entorn ens serveixi per a quelcom. Altrament, el que hi pugui haver no existeix i, si hom és, en excés, sibarita, aleshores considerar l'escreix objectual i/o instrumental com un fet estètic: la realitat, el món, hi és també per ser mirat i/o admirat; tot plegat qüestió de plantejament personal o social, altrament dit: diner o mecànica instrumental.

Però on volia anar a parar avui dia és a

aquell parell de pensadors d'altres temps coneguts com Averroes i Ramon Llull; el primer –que a més era metge, freqüentava, doncs, el cos humà– estava convençut que la realitat del món es desenvolupa, per la ment i sensibilitat humanes, entre dues vessants, la "doble veritat": el món des d'una banda és una cosa, des de l'altra, n'és una altra. En Llull volgué unificar parers reduint-ho tot a una qüestió de mots: si n'establíem l'equivalència tots ens entendríem. Passats vuit segles, la realitat continua sagnant. *